ÎN MEMORIAM

ALEXESCU MATEI
(n. 06.IX.1929, București
— m. 23.I.1993, Bacău)

Astronomul Matei Alexescu s-a născut în familia unui funcționar public. A urmat cursurile liceului „Dimitrie Cantemir", apoi ale Facultății de matematică și fizică a Universității din București. Pasionat de astronomie încă din primii ani de liceu, a fost încadrat, în 1950, la Observatorul astronomic popular din Capitală (inaugurat în același an) unde, un timp, a beneficiat de îndrumarea unor cunoscuți specialiști : acad. G. Demetrescu, dr. Călin Popovici, dr. Const. Drâmbă, dr. A. Iacovache. Între anii 1957 și 1968 a fost Director al Observatorului Popular din București, de unde a trecut la fostul Consiliu al Culturii (instituție de caracter național), unde a lucrat până în 1975, când revine la Observatorul Astronomic. Rămâne aici până în 1979, an în care Matei Alexescu s-a hotărât să părăsească capitala și să se stabilească la Bacău. Aici a lucrat la Muzeul județean Bacău de Științele Naturii. Cu dăruire și pasiune, Matei Alexescu a pus bazele Observatorului Popular din acest oraș (ca și în multe alte centre ale țării : Constanța, Baia Mare, Suceava, Slatina) realizând, la Bacău, una din cele mai documentate expoziții astronmoice din țară.

Cu scurte întreruperi, Matei Alexescu a desfășurat o variată și susținută activitate științifică, în special în domeniul observațiilor solare (fotosferice, apoi și cromosferice), (1945—1968 ; 1978—1992), publicând rezultatele obținute și comunicându-le și Centrelor Internaționale de Studii Solare. Un timp a colaborat în aceste probleme și cu Observatorul Astronomic al Universității din Iași. A lucrat mult și în domeniul planetografiei, vizuale și fotografice. Pentru calitatea desăvârșită a observațiilor sale asupra planetelor Marte și Jupiter, a fost distins, în 1974, cu medalia „Henry Rey" și cu titlul de „Laureat al Societății Astronomice a Franței" — fiind cel de-al doilea român, după Constantin Pârvulescu — în 1924 — laureat al acestei prestigioase Societăți cu caracter mondial. Din 1972, a fost membru al Comisiei de Suprafețe Plane-

tare a aceleaşi societăţi, iar din 1978 şi al Comisiei Soarelui ; din 1978 a fost membru al Asociaţiei Observatorilor Lunii şi Planetelor (A.L.P.O.) din Arizona SUA şi membru al Societăţii Astronomice Britanice.

Lucrările sale au fost publicate sau citate, în repetate rânduri, în publicaţiile de specialitate din ţară, ca şi în cele din Franţa, Germania, SUA şi Japonia.

Matei Alexescu a construit primul coronograf din ţară (1963), fiind şi creatorul a numeroase instalaţii şi instrumente speciale : Staţia de observaţii solare de la Observatorul Astronomic Popular din Bucureşti, telescopul de 265 mm de la Rîmnicul Vîlcea, a reglat filtrul monocromatic al Observatorului Academiei din Bucureşti etc.

În 1979, după 16 ani de observaţii fotografice sitematice, a elaborat primul Atlas fotografic al Lunii executat în ţara noastră (Lucrarea a rămas în manuscris).

Înzestrat cu o inteligenţă sclipitoare, Matei Alexescu a fost şi un orator de excepţie. A ţinut, în cei 63 ani ai săi, peste 3000 de conferinţe din domeniul astronomiei sau al ştiinţelor conexe. A lucrat în calitate de consilier ştiinţific la circa 15 filme documentar-ştiinţifice realizate de regretatul regizor Ion Bostan, la studioul „Alexandru Sahia" din Bucureşti. A lăsat posterităţii peste 20 de cărţi şi broşuri de popularizare, unele în colaborare cu alţi oameni de ştiinţă. A colaborat la reviste de specialitate cu desene şi date observaţionale — până în ultimul an al vieţii.

LISTA LUCRĂRILOR ŞTIINŢIFICE PUBLICATE DE M. ALEXESCU

1. V. NADOLSCHI, E. PREOŢESCU şi *M. ALEXESCU :* Observaţii solare efectuate la Iaşi şi Bucureşti între 1 ianuarie şi 7 mai 1955. În : Analele ştiinţifice ale Universităţii „Al. I. Cuza" — Iaşi, sec. I, t. 2, 1956, p. 184-188.
2. ALEXESCU, M. Observaţii asupra activităţii Soarelui 1950—1954. În : Note şi observaţii astronomice, Bucureşti, 1959, p. 23-38.
3. *ALEXESCU, M.*, PREOŢESCU, E. : Elemnte remarcabile observate pe planeta Jupiter în perioada 1950—1958. În : Note şi observaţii astronomice, Bucureşti, p. 71-81.
4. ALEXESCU, M. : Compte rendu sur la planète Jupiter en 1974. In : L'Astronomie, fevrier 1976, p. 69-76.
5. ALEXESCU, M. : Methode pour calculer les periodes de rotation de Jupiter, în : L'Astronomie, octobre 1977, p. 387-389.
6. ALEXESCU, M. : Observation d'une protuberance eruptive. În : L'Astronomie, septembre, 1978, p. 367-368.
7. DRAGESCO, J. şi *ALEXESCU. M.* : Activitatea Soarelui. Observaţii efectuate în anii 1978 şi 1979. În Studii şi comunicări 1977—1979, Bacău, Muzeul de Ştiinţele Naturii, 1979, p. 337-356.
8. DRAGESCO, J., GOMEZ, J. M. şi *ALEXESCU, M.:* La planète Jupiter en 1975—1976. În : L'Astronomie, mars 1980, p. 115-129.

LUCRĂRI DE POPULARIZARE PUBLICATE DE MATEI ALEXESCU

1. ALEXESCU, M. : FamiliaSoarelui (Bucureşti) fără dată, colecţia „Cunoştinţe folositoare", Ed. Ştiinţifică, 35 p.
2. ALEXESCU, M. : De la Soare la Pluton. Bucureşti, Ed. Tinertului, 1955, 119 p.

4. ALEXESCU, M. : Să facem observații astronomice. București, Ed. Tineretului, 1957, 102 p.
5. ALEXESCU, M. : Soarele și viața pe pământ. București, SRSC, 1959, 40 p.
6. ALEXESCU, M., : Calea lactee. București, Ed. Științifică, 1962.
7. ALEXESCU, M. : Soarele cea mai apropiată stea. București, Ed. Științifică, 1964, 75 p.
8. NADOLSCHI, V. și *ALEXESCU, M.* : Cu mijloace simple, observații astronomice. București, Ed. Științifică, 1965.
9. ALEXESCU, M. : Harta cerului. București, Ed. Enciclopedică Română, 1967, 129 p.
10. MACOVESCU, M. și *ALEXESCU, M.* : Atențiune, vorbește luna ! București, Ed. Enciclopedică Română, col. „Orizonturi", 1970, 108 p.
11. MACOVESCU, M. și *ALEXESCU, M.* : La izvoarele astronomiei. Ed. Enciclopedică Română, col. „Orizonturi", 1968, 108 p.
12. ALEXESCU, M. : Cerul, o carte pentru toți. București, Ed. Albatros, 1975 (col. „Cristal"), 327 p.
13. ALEXESCU, M. : Știința și viața astronautică — anul XX. Suceava, 1978, 48 p.
14. ALEXESCU, M. : De la Pământ la stele. București, Ed. Ion Creangă, 1983. În : Enciclopedia practică a copiilor, vol. 6, p. 9-116.
15. ALEXESCU, M. : Laboratorul astrofizicianului amator. București, Ed. „Albatros", 1986, 264 p.
16. ALEXESCU, M. : Invitație la planetariu. București, Ed. Ion Creangă, 1989 (col. „Alfa"), 184 p.
17. ALEXESCU, M. : Călătorie printre constelații (Manuscris depus în 1990—1991 la Ed. Ion Creangă, București).

N. BARABAȘ